

19.07.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**19 Temmuz 2022
Salı**

19.07.2022

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

19 Temmuz 2022 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Anadolu Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Anadolu Üniversitesi Yaz Okulu Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

GENELGE

— Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Koordinasyon Kurulu ile İlgili 2022/12 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 23/2/2022 Tarihli ve 2020/4244 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 16/3/2022 Tarihli ve 2018/21693 Başvuru Numaralı Kararı

Tarımda üretici enflasyonu yüzde 149

Tarım ürünleri üretici fiyatları, Haziran'da aylık bazda yüzde 0,66 düşüş gösterirken, yıllık artış yüzde 148,9 oldu.

Tarım-ÜFE'de (2015=100), 2022 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre yüzde 0,66 azalış, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 98,84, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 148,90 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 67,98 artış gerçekleşti.

TÜİK verilerine göre; sektörlerde bir önceki aya göre tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 0,91 azalış, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 3,32 azalış ve balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 15,48 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 1,39 azalış, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 12,23 azalış ve canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 10,69 artış görüldü.

Sektör ve ana gruplara göre Tarım-ÜFE ve değişim oranları, Haziran 2022

	Endeks	Aylık değişim oranı (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)
Tarım-ÜFE	541,41	-0,66	98,84	148,90	67,98
Tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetler	535,55	-0,91	98,71	149,28	66,27
Tek yıllık bitkisel ürünler	595,69	-1,39	104,64	186,66	91,80
Çok yıllık bitkisel ürünler	523,01	-12,23	126,80	143,98	43,87
Canlı hayvanlar ve hayvansal ürünler	461,57	10,69	73,80	105,36	49,06
Ormanlık ürünleri ve ilgili hizmetler	883,49	-3,32	113,96	175,26	158,86
Balık ve diğer balıkçılık ürünleri	487,27	15,48	84,80	107,28	54,91

Lifli bitkilerde yüzde 277 artış

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 7 alt grup daha düşük, 4 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 277,14 ile lifli bitkiler ve yüzde 184,99 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar ise yüzde 64,63 ile diğer çiftlik hayvanları ve hayvansal ürünler ve yüzde 70 ile koyun ve keçi, canlı; bunların işlenmemiş süt ve yapağları olarak sıralandı.

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 4 alt grup daha düşük, 7 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Aylık artışın yüksek olduğu alt grup yüzde 29,01 ile yağlı meyveler ve yüzde 23,11 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Bir önceki aya göre azalışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 23,82 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular ve yüzde 21,74 ile yumuşak çekirdekli meyveler ve sert çekirdekli meyveler.

Akar: Tahıl koridorunda genel prensiplerde anlaşmaya varıldı

Milli Savunma Bakanı Akar "Tahıl ve gıda maddelerinin taşınması için bir plan üzerinde, genel prensipler üzerinde anlaşmaya varıldı. Bunun somut uygulama planına dönüşmesi için gayretlerimizi sürdürüyoruz. Bu hafta içinde bununla ilgili bir toplantı yapılması muhtemel" açıklamasında bulundu.

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Ukrayna limanlarında bekleyen tahıl ve gıda maddelerinin deniz yoluyla emniyetle sevkine ilişkin Türkiye, Rusya ve Ukrayna savunma bakanlıkları askeri heyetleri ile Birleşmiş Milletler heyeti arasındaki toplantının kısa süre içinde yapılmasının planlandığını belirterek, "Tahıl ve gıda maddelerinin taşınması için bir plan üzerinde, genel prensipler üzerinde anlaşmaya varıldı. Bunun somut uygulama planına dönüşmesi için gayretlerimizi sürdürüyoruz. Bu hafta içinde bununla ilgili bir toplantı yapılması muhtemel." dedi.

Tüm dünyayı etkileyen tahıl krizinin çözümüne yönelik Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın gerçekleştirdiği diplomatik çalışmalar ve direktifleri kapsamında sürdürdükleri faaliyetlere de değinen Akar, bu kapsamda ilgili bakanlık ve kurumların birçok ikili toplantı icra ettiğini belirtti.

Son olarak 13 Temmuz'da Türkiye, Rusya Federasyonu ve Ukrayna savunma bakanlıkları askeri heyetleri ile Birleşmiş Milletler heyeti arasında İstanbul'da dörtlü toplantı yapıldığını hatırlatan Akar, toplantı kapsamında Ukrayna ve Rusya Federasyonu askeri heyetlerinin ilk defa BM mensupları ile beraber aynı masa etrafında bir araya geldiğini vurguladı.

Buğday fiyatlarında düşüş ara verdi

Buğday fiyatlarında önceki 5 işlem gününde görülen düşüş ivmesi, haftanın ilk işlem gününde sonlandı. Buğday fiyatları yeni haftanın ilk işlemlerinde yüzde 2'yi aşan artış kaydetti.

Şikago **Borsası**'nda buğday, vadeli işlemlerde geçen hafta Rusya'nın Ukrayna işgalinin ardından elde ettiği kazançları silen 5 günlük düşüşün ardından yeni haftanın ilk işlem gününde yüzde 2,5 yükseldi.

Veriler Kırım'dan yapılan nakliyatın normalde yılın bu döneminde yapılabilecek kısıya kıyasla 50 kat daha fazla olduğunu gösterirken bu durumun Ukrayna'nın el konan buğdayının ihraç edileceğine işaret ettiği belirtiliyor.

Ekonomik büyümenin yavaşlamasıyla ilgili endişeler arttıkça tarım emtialarını da etkisi altına alan düşüş ivmesi kaydedilmişti.

Doların güçlenmesiyle durum daha olumsuz bir hal alırken Pazartesi günü dolarda yaşanan zayıflama hammadde de dahil olmak üzere riskli varlıkların desteklenmesine yardımcı oldu.

Bununla birlikte Avrupa ve ABD'de buğday hasatları yapılırken yakın vade arz rakamlarının desteklenmesini sağladı.

Tahıl ürünlerinin fiyatlarında yaşanacak bir düşüşün artan gıda enflasyonunu düşürmeye yardımcı olabileceği değerlendiriliyor.

Mısır ve soya fasulyesi de Şikago Borsası'nda değer kazanırken yatırımcılar Avrupa ve ABD'de yaşanan ve gıda üretiminde risklere neden olabilecek sıcak hava dalgasını takip ediyor.

Gıda güvenliğine 11 milyar dolarlık destek

Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkeleri ve ABD, uluslararası gıda güvenliğinde yaşanan sorunların aşılması için 11 milyar dolar destek sağlayacağını açıkladı.

Suudi Arabistan resmi haber ajansı SPA'nın haberine göre, Suudi Arabistan'da düzenlenen Cidde Güvenlik ve Kalkınma Zirvesi'nin ardından KİK ülkeleri ve ABD ortak açıklamada bulundu.

Açıklamada, ABD'nin 10 Arap ulusal kalkınma ve finans kuruluşunu bünyesinde barındıran Arap Koordinasyon Grubu'nun bölgesel ve uluslararası gıda güvenliği sorunlarının çözümü için sağlayacağı 10 milyar dolarlık desteği, memnuniyetle karşıladığı ifade edildi.

Açıklamada, KİK ülkelerinin de ABD'nin Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da kısa ve uzun vadede gıda güvenliği ihtiyaçlarını karşılamak için bir milyar dolarlık ek destek sağlayacağı yönündeki açıklamasından memnuniyet duyduğu belirtildi.

Liderlerin hava ve füze savunma sistemleri, deniz güvenliği ve erken uyarı sistemleri konularında bilgi alışverişinde bulunarak entegrasyonun sağlanması konularını değerlendirdiği kaydedilen açıklamada, KİK ve ABD arasında savunma koordinasyonunu geliştiren Ortak Görev Gücü 153 ve 59'un kurulmasının memnuniyetle karşılandığı vurgulandı.

Açıklamada ayrıca, ABD Başkanı Joe Biden'ın KİK ülkeleri tarafından Batı Şeria, Gazze ve Doğu Kudüs'teki Filistinlilere hizmet sağlayan Doğu Kudüs Hastane Ağı'nı desteklemek için yapılan 100 milyon dolarlık bağıştan dolayı teşekkür ettiği aktarıldı.

Togg'un Gemlik tesisinde deneme üretimi hazırlıkları başladı

Togg Gemlik tesisinde planlar doğrultusunda deneme üretimi için geri sayım başladı.

Togg'dan yapılan açıklamada, Togg'un "Yeniliğe Yolculuk" hedefinin çekirdeği olan doğuştan sürdürülebilir Gemlik tesisinde, inşaatın başlamasından bu yana geçen 2 yılda planlar doğrultusunda deneme üretimi için geri sayım başladığı ifade edildi.

Gövde, boya ve montaj istasyonlarındaki parçalı provaların başarılı bir biçimde gerçekleştirildiği tesiste, deneme üretimi hazırlıkları sürüyor.

5 gr/m²'den az "uçucu organik bileşen" salımı ile Türkiye'deki yasal sınırın 9'da 1'i, Avrupa'daki yasal sınırın ise 7'de 1'i bir değerle Avrupa'nın en temiz olan boyahane, ilk C-SUV gövdesinin boyası atıldı ve aynı gövdenin parça montajı, montaj tesisinde başarıyla tamamlandı.

AR-GE Merkezi, Stil Tasarım Merkezi, Prototip Geliştirme ve Test Merkezi, Strateji ve Yönetim Merkezi ile Kullanıcı Deneyim Parkı birimlerini de barındıracak olan Gemlik tesisi, bu yılın son çeyreğinde seri üretime hazır olacak.

İlk olarak C-SUV pazara çıkacak

Togg'da, Avrupa normlarında teknik yeterlilik (sertifikasyon) testlerinin tamamlanmasının ardından 2023 yılının ilk çeyreğinin sonunda C segmentindeki doğuştan elektrikli SUV pazara çıkacak. Ardından yine C segmentindeki Sedan ve Hatchback modelleri üretim sırasına girecek. Takip eden yıllarda B-SUV ve C-

MPV'nin de aileye katılmasıyla aynı DNA'yı taşıyan ve 5 modelden oluşan ürün gamı tamamlanacak.

Togg, 2030'a kadar tek bir platformdan 5 farklı model üretimiyle toplam 1 milyon adet araç üretmeyi planlıyor.

İkinci yılında rakamlarla Togg Gemlik tesisi

Togg Gemlik tesisinin temeli, 18 Temmuz 2020'de atıldı. Tesisin üstyapı çalışmaları Ocak 2021'de başlatıldı. Gemlik tesisinin zemin güçlendirilmesi için 44 bin adet beton kolon üretildi. 536 bin metreküp kazı çalışması, 493 bin metreküp yapısal dolgu yapıldı. Tesis inşasında 34 bin ton demir, 325 bin metreküp beton kullanıldı. 230 bin metrekare yalıtım yapılırken, 33 bin ton çelik kolon kullanıldı. Toplam cephe panel 55 bin metrekare olurken, 520 bin metre elektrik kablolama yapıldı. Tesise 160 bin metre boru hattı döşendi. Üretim hatlarında toplam 250 robot devreye alındı ve ekipman montajları tamamlandı. 1,6 kilometrelik test pisti inşası tamamlandı.

1,2 milyon metrekarelik alan üzerine inşa edilen tesis, 230 bin metrekare kapalı alana sahip. İnşaatında 9 bin 700 kişinin görev aldığı tesiste, 3 milyon saatlik çalışma gerçekleştirildi. Gemlik tesisi, üretim kapasitesi 175 bin adede ulaştığında toplam 4 bin 300 kişiye istihdam sağlayacak.

Tesisteki çalışmalar, 9 Nisan 2021'den itibaren togg.com.tr ve Togg YouTube kanalı üzerinden 7/24 anlık olarak izlendi. Canlı yayını şu ana dek 2 milyondan fazla kişi izledi. Tesiste 2030 yılına kadar toplam 1 milyon adet akıllı cihaz üretim hedefi bulunuyor.

Bütçe açığının yarısı KKM'den

Bütçe gelirleri yüzde 104,9 oranında artarken, giderlerde yüzde 87,1 artış yaşandı. Bütçe, Haziran ayında 31 milyar 59 milyon TL açık verdi. Bütçede Kur Korunmalı Mevduat ödemeleri Haziran ayında 16.1 milyar TL'lik harcama yapıldı.

Mehmet KAYA

Bütçe, Haziran ayında giderlerdeki yüzde 87,1 artış nedeniyle 31 milyar 59 milyon TL açık verdi. Gelirler ise yüzde 104,9 oranında arttı. Haziran ayı bütçe verileri, ek bütçenin işlenmesiyle yeni gerçekleşme oranlarıyla açıklandı. Böylece yılın ilk 6 ayı itibariyle ek bütçe dahil giderlerdeki gerçekleşme yüzde 41,4'e, gelirlerdeki gerçekleşme ise yüzde 49,6 seviyesinde oluştu. Ek bütçe ile bütçe giderleri 2022 için 2 trilyon 831 milyar TL'ye, gelirleri ise 2 trilyon 553 milyar TL'ye, bütçe açık hedefi de 278 milyar 374 milyon TL'ye çıkmıştı.

Haziran ayındaki bütçe açığına rağmen yılın ilk aylarındaki yüksek fazla nedeniyle 6 aylık bütçe hala 93 milyar 560 milyon TL fazlada bulunuyor.

Haziran ayı itibariyle yatırım ödeneklerinin hızlandırılması dikkat çekti. Sermaye transferleri kaleminde, sadece Haziran ayında ek bütçe dahil edilmiş toplam başlangıç ödeneğinin yüzde 17,9'u kullanıldı. Sermaye giderlerinin ise yüzde 9'u bir ayda serbest bırakılmış oldu.

Gelir tarafında ise hem Haziran ayında, hem de Ocak-Haziran döneminde, dahilde alınan KDV ve gelir vergisinde diğer kalemlere göre düşük oranlı artışlar dikkati çekti.

Giderlerde en yüksek artış sermaye transferlerinde

Haziran ayında bütçe giderleri bir önceki yıl aynı aya göre yüzde 87,1, giderler içinde faiz dışı giderler yüzde 91,7 oranında arttı. Giderler içinde en yüksek artışlar yüzde 415,3 ile sermaye transferleri ve yüzde 181,1 sermaye giderlerinde gerçekleşti. Bu iki kalem, yatırımlar ile kamu KİT'lerine verilen borç veya sermaye artırımlarından oluşan toplam yatırımlar kalemlerini oluşturuyor. Faiz giderleri ise yüzde 35,6 oranında yükseldi.

Haziran ayı itibariyle bütçe giderleri 212.1 milyar TL, faiz hariç giderler 199.3 milyar TL, faiz giderleri ise 12.8 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Haziran ayında bütçe gelirleri bir önceki yıl aynı aya göre yüzde 104,9 oranında arttı. Gelirler içinde vergi gelirlerinin artışı yüzde 108,4 oranında artış gösterdi. Vergi gelirleri içinde en yüksek artışlar yüzde 154,8 ile ithalde alınan KDV, yüzde 125 ile harçlar, yüzde 122,5 ile kurumlar vergisinde oldu. Dahilde alınan KDV yüzde 49,8 gibi düşük bir oranda artış gösterdi.

Haziran ayı itibariyle bütçe gelirleri 181 milyar 19 milyon TL, vergi gelirleri 152.6 milyar TL oldu. İthalde alınan KDV tahsilatı 54.6 milyar TL, ÖTV tahsilatı 38.9 milyar TL olarak gerçekleşti. Dahilde alınan KDV tahsilatı ise 8.8 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

6 aylık gider, hedefin yüzde 41.4'üne ulaştı

Ocak-Haziran döneminde bütçe giderleri, ek bütçe dahil bütçe hedefinin yüzde 41,4'üne ulaşarak 1 trilyon 171.8 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bütçe gelirleri ise 1 trilyon 265.4 milyar TL ile başlangıç tahmininin yüzde 49,6'sına ulaştı.

Vergi gelirleri yüzde 47,3 oranında artarak 1 trilyon 33 milyar TL oldu. Vergi gelirleri içinde ithalde alınan KDV bir önceki yıl aynı döneme göre yüzde 130,6 oranında artarak 254.7 milyar TL'ye, kurumlar vergisi yüzde 278,2 artarak 263 milyar TL'ye ulaştı. Gelir vergisi ve dahilde alınan KDV'lerdeki düşük artışlar dikkat çekti. Ocak-Haziran döneminde dahilde alınan KDV yüzde 50,3 oranında artarak 74.5 milyar TL, gelir vergisi ise yüzde 48,1 oranında artarak 139.2 milyar TL olarak gerçekleşti.

KKM'ye Haziran'da 16.1 milyar TL

Bütçede Kur Korumalı Mevduat ödemeleri Haziran ayında 16.1 milyar TL'lik harcama yapıldı. Böylece ilk ödemelerin başladığı ay olan Mart ayından bu yana bu kalemtedeki gider 37.2 milyar TL'ye ulaştı. Kur Korumalı Mevduat modeli için kur farkı nedeniyle bütçeden Mart ayında 11.7, Nisan ayında 4.6, Mayıs ayında 4.8 milyar TL ödeme yapılmıştı.

Fitch/Gamble: Enflasyon ancak faiz artırımı ve ortodoks politikalarla düşer

DÜNYA'ya değerlendirmelerde bulunan Fitch Ülke Notları Direktörü Paul Gamble, 2022'de yıllık ortalama enflasyonun derecelendirilen ülkeler arasında en yüksek oran olan %71.4'e çıkacağını tahmin ettiklerini ve Türkiye'de enflasyonu düşürmenin ancak faiz artırımı ve Ortodoks para politikalarının izlenmesi yoluyla mümkün olacağını söyledi.

Elif KARACA

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ülke Notları Direktörü Paul Gamble Türkiye'de enflasyonu düşürmenin ancak faiz artırımı ve Ortodoks para politikaları izlenmesi yoluyla mümkün olacağını söyledi. Fitch'in Türkiye'nin kredi notunu düşürmesinin arkasındaki temel nedenin mevcut politika bileşiminin olumsuz etkileri olduğunu belirten Gamble, 2022'de yıllık ortalama enflasyonun Fitch tarafından derecelendirilen ülkeler arasında en yüksek oran olan %71.4'e çıkacağını tahmin ettiklerini, artan geriye dönük endeksleme riskleri, yükselen beklentiler ve liradaki değer kaybı nedeniyle enflasyonun seyrinin oldukça belirsiz görüldüğünü belirtti.

Döviz kuru geçişkenliğinin hem hız hem de şiddetinin arttığına dikkati çeken Gamble, genel politika bileşiminin en azından 2023 seçimlerine kadar oldukça destekleyici bir biçimde devam etmesini beklediklerini ve enflasyonun 2023'te ortalama %57 seviyesinde yer alacağını belirtti. Artan enflasyon, zayıf döviz kuru ve yurtiçi güvenin zayıflaması nedeniyle tüketimin yavaşlamasını beklediklerini, AB'deki zayıf büyümenin de dış talep üzerinde baskı oluşturacağını altını çizen Gamble, büyümenin 2022'de %4,5 olacağını ancak yüksek enflasyon, sıkılaştırılan finansman

koşulları ve yavaşlayan küresel büyümeye bağlı olarak 2023'te %3,0'e ve 2024'te %2,9'a gerilemesini tahmin ettiklerini belirtti. Küresel çapta yaşanacak bir resesyonun önemli ihracat pazarlarından gelen talep düşeceği ve turist sayısı etkileneceği için Türkiye'deki büyüme üzerinde net bir olumsuz etkisinin olacağını söyleyen Gamble, bunun Türkiye gibi büyük dış finansman ihtiyacı olan ülkeler için kırılganlıkları artırarak finansal piyasalarda riskten kaçınmaya neden olacağını da ekledi.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerden çok sayıda merkez bankası, yakın zamana kadar geçici olarak gördükleri enflasyonu kontrol altına almak için politika faizini artırma yoluna gidiyor. Yüksek enflasyona küresel bir resesyon da eşlik edecek mi? Dünya çapında bir stagflasyon tehlikesi görüyor musunuz?

Kuzey Akım boru hattı yoluyla Rusya'nın doğalgaz arzının son dönemde kesintiye uğramasının ardından Avrupa'da doğalgaz konusundaki sıkıntılar

önemli ölçüde arttı. Euro bölgesinde teknik bir resesyon artık daha güçlü bir olasılık. Haziran ayı için hazırladığımız Küresel Ekonomik Görünüm'e göre, bu yılın ikinci ve dördüncü çeyreklerini kapsayan dönemde euro bölgesi ortalama büyümesinin çeyreklik bazda sadece %0,1 olmasını tahmin ediyoruz. Bu çeyrekte ve sonraki çeyrekte büyüme, hizmetler ve turizm faaliyetindeki toparlanma ile desteklenecek olsa da doğalgaz sıkıntıları ve yüksek fiyatlar, enerji talebinin özellikle yüksek olduğu bu yılın son çeyreği ile 2023'ün ilk çeyreğinde art arda iki çeyreklik ekonomik daralmayı kolayca tetikleyebilir. Her iki çeyrekte de GSYİH'deki hafif bir daralma, 2023 euro bölgesi büyüme tahminimizin %2,1'den yaklaşık %1'e düşürülmesine neden olabilir.

Fed'in yumuşak bir iniş gerçekleştirebileceğini düşünüyor musunuz, yoksa enflasyonun düşmesi için resesyon kaçınılmaz mı? Bunun Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler üzerinde ne gibi etkileri olacak?

Bankacılık sektörünün sağlığı, hanehalkı mali durumunun daha güçlü oluşu ve borçluluk düzeylerinin düşüklüğü göz önüne alındığında, pandemi sırasında biriken tasarrufların da desteğiyle ABD ekonomisi şu anda faiz artışlarına karşı 2006 yılına göre çok daha dayanıklı görünüyor. Ancak tahminlerimiz, ABD ekonomisinin 2023'ün ikinci yarısında yavaşlayacağını ve teknik bir resesyon olasılığının oldukça arttığını gösteriyor.

Küresel bir resesyonun yaşanması halinde, önemli ihracat pazarlarından gelen talep düşeceği ve turist sayısı da etkileneceği için Türkiye'de büyüme üzerinde net bir olumsuz etkisi olacaktır. Ayrıca, Türkiye gibi büyük dış finansman ihtiyacı olan ülkeler için kırılganlıkları artıracak, finansal piyasalarda riskten kaçınmaya neden olacaktır.

Türkiye’de ekonomik büyüme, yükselen enflasyonla birlikte güçlü kalabilir mi ya da sonunda büyüme de düşecek mi? Enflasyonu düşürmek için Türkiye nasıl bir politika izlemeli?

Fitch'in Türkiye'nin kredi notunu düşürmesinin arkasındaki temel neden, mevcut politika bileşiminin olumsuz etkileri oldu. 2022’de yıllık ortalama enflasyonun Fitch tarafından derecelendirilen ülkeler arasında en yüksek oran olan %71.4'e çıkacağını tahmin ediyoruz. Artan geriye dönük endeksleme riskleri, yükselen beklentiler ve liradaki değer kaybı nedeniyle enflasyonun seyri oldukça belirsiz görünüyor. Döviz kuru geçişkenliğinin hem hızı hem de şiddeti arttı. Genel politika bileşiminin en azından 2023 seçimlerine kadar aşırı destekleyici bir biçimde devam etmesini ve enflasyonun 2023'te ortalama %57 seviyesinde yer almasını bekliyoruz. Artan enflasyon, zayıf döviz kuru ve yurtiçi güvenin zayıflaması nedeniyle tüketimde yavaşlama bekliyoruz. AB'deki zayıf büyüme de dış talep üzerinde baskı oluşturacak. Büyümenin 2022'de %4,5 olmasını, ancak yüksek enflasyon, sıkılaştan finansman koşulları ve yavaşlayan küresel büyümeye bağlı olarak 2023'te %3,0'e ve 2024'te %2,9'a gerilemesini tahmin ediyoruz. Enflasyonu düşürmek, ancak faiz artırımını ve ortodoks para politikası izlenmesiyle mümkün olacaktır.

Türkiye’de lirayı destekleme ve dolarizasyonu azaltma amacıyla son dönemde açıklanan düzenlemelerin olası etkileri hakkında ne söylersiniz? Finansal istikrarı güçlendirecek ve kredi sisteminin daha etkin çalışmasını sağlayacaklar mı?

Fitch Ratings'e göre, Türkiye'nin yeni ekonomi politikası karışımı kamu maliyesi ve ülke döviz pozisyonu üzerindeki riskleri artırdı. Hükümet zorlu dış ortama ve artan makroekonomik dengesizliklere rağmen yüksek büyüme ve istihdamı korumaya odaklanmaya devam ederken, giderek daha müdahaleci ve öngörülemeyen politikaların izlenmesi güveni ve finansmana erişimi daha da zayıflatabilir.

Öğrenim kredisi geri ödemeleri alınan kredi rakamı üzerinden yapılacak

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Öğrenim kredisi geri ödemelerinin, enflasyon farkı veya faiz uygulaması olmaksızın sadece alınan kredi rakamı üzerinden yapılmasını kararlaştırdık." dedi.

ANKARA (AA)- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleştirilen Kabine Toplantısı'nın ardından millete seslendi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliğine ilişkin, "Şartlarımızı yerine getirmek için gerekli adımları atmamaları halinde süreci donduracağımızı hatırlatmak istiyorum. İsveç'in iyi bir görüntü vermediğini görüyoruz. Türkiye olarak duruşumuz çok nettir, gerisini kendileri bilir." " değerlendirmesinde bulundu.

"Yıl sonunda sabit gelirlilerin durumunu gözden geçireceğiz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Yılbaşında ve temmuzdaki düzenlemelerle insanımızı enflasyona ezdirmeme sözünü yerine getirdik. Yıl sonunda sabit gelirlilerin durumlarını gözden geçireceğiz. Türkiye, 2023'ü kazasız belasız ve hedeflerine uygun şekilde geride bıraktığında önümüzde yeni, aydınlık bir dönemin bizi beklediğini hep beraber göreceğiz." dedi.

Osmangazi Köprüsü'nden 8 Temmuz'da 80 bin 624 araç geçtiğine dikkati çeken Erdoğan, "Osmangazi Köprüsü'nden sadece 8 Temmuz günü tam 80 bin 624 araç geçti Bay Kemal. Bu öyle herkesin karı değil, bu inanmış kadroların karıdır." diye konuştu.

Öğrencilere müjde

19.07.2022

Cumhurbaşkanı Erdoğan, öğrenim kredisi geri ödemelerine dair şunları kaydetti:

"Kredi geri ödemelerinin, enflasyon farkı veya faiz uygulaması olmaksızın sadece alınan kredi rakamı üzerinden yapılmasını kararlaştırdık. Aldığımız kararla, kredi geri ödemelerinde toplam 26 milyar liranın üzerinde bir yükü gençlerimizin üzerinden kaldırmış oluyoruz. Böylece 3 milyon 157 bin gencimizin öğrenim kredisi sorununu kökten çözmüş oluyoruz. Önümüzdeki yıldan itibaren kredi ödemesi başlayacak öğrencilerimiz artık sadece aldıkları kredi rakamı kadar sorumlu olacaklar."

"Havayollarımızda rekor üstüne rekor kırılıyor." diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İstanbul Havalimanı bayram boyunca günde ortalama 1400 uçağın iniş kalkışına ve 230 bin yolcuya hizmet verdi." dedi.

CHP Parti Sözcüsü Öztrak: Türkiye koşar adım yeni bir döviz krizine ilerliyor

MYK toplantısı sonrası açıklama yapan CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, Türkiye ekonomisinin koşar adım yeni bir döviz krizine doğru ilerlediğini öne sürdü.

ANKARA (DÜNYA)

CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Faik Öztrak, Türkiye ekonomisinin koşar adım yeni bir döviz krizine doğru ilerlediğini belirterek, “Merkez Bankası’nın döviz kasası 1 Temmuz itibariyle 54 milyar dolar açık veriyor. “Düşük faiz, değersiz Türk lirası” modeliyle, düşecek denen cari açık ve dış ticaret açığı, rekor üstüne rekorlar kırıyor” dedi.

CHP MYK toplantısı sonrası açıklama yapan Öztrak, önümüzdeki bir yılda çevirmesi gereken dış borcun 182 milyar dolar olduğuna dikkat çekerek, “Buna bir de finanse edilecek cari açığı ekleyin, iyimser bir tahminle, önümüzdeki bir yılda, 220 milyar dolar borç bulmamız gerekiyor. Bu parayı bulmak için katlanılması gereken finansman maliyeti ise her geçen gün artıyor” diye konuştu.

Dış borçlanmanın maliyetini belirleyen, önemli göstergelerden kredi temerrüt risk priminin (CDS) 900 puanın üstüne çıkarak, görülmemiş seviyelere geldiğini ifade eden Öztrak, şunları söyledi:

“Kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türk Lirası’ndaki değer kaybına, enflasyondaki

19.07.2022

hızlı artışa, eksideki döviz rezervlerine, ekonomiye yük getiren Kur Korunmalı Mevduat uygulamasına bakarak, Türkiye'nin kredi notunu bir basamak daha düşürdü. Ne yazık ki iflas kredi notuna, sadece iki tık kaldı.

Bu arada ülkede döviz kıtlığı artık o seviyeye gelmiş ki, Merkez Bankası'ndan iş insanlarına, "Lütfen döviz satın" diye, rica telefonları başlamış. Bunu iş insanlarımızdan biz zaten duyuyorduk. Şimdi televizyonlarda aleniyet kazandı. Kasada döviz kalmayınca, BOTAŞ gaz alabilsin diye, "Bizi kıskanan" Almanya'ya, borç için el açtılar. Milletin 128 milyar dolarını havaya savuran, Bu milletin on milyarlarca dolarını Sığınmacılar için harcayan Hükümet, şimdi gaz alabilmek için Deutsche Bank'tan 925 milyon Avro borç aldı. Bunun millete yükleyeceği faiz ne kadar? "Borca haylık, bir aylık" derler. Doğal gazı bile dış borçla almaya başladıysak, vay halimize."

Vakalar arttı, yeniden kapanma olacak mı? Bakan Koca açıkladı

Corona virüs vakalarında 40 kat artış yaşandığını belirten Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, "Yeni yoğun bakımların açılması gibi bir durum yok. Panik havası yok. Nerede maske takılması gerektiğini, nerede kendimizi korumamız gerektiğini artık hepimiz biliyoruz. Yeniden kapatma ve benzeri durumlar olmayacak. Aşımız var, ilacımız var, tedbirlere devam" diye konuştu.

Sağlık Bakanı [Fahrettin Koca](#), Kabine Toplantısı'nın ardından önemli açıklamalarda bulundu... Bakan Fahrettin Koca "Günlük 40 kat artış var" dedi.

Bakan Koca şunları söyledi:

*Yeni yoğun bakımların açılması gibi bir durum yok. Panik havası yok. Nerede maske takılması gerektiğini, nerede kendimizi korumamız gerektiğini artık hepimiz biliyoruz.

*Yeniden kapatma ve benzeri durumlar olmayacak. Aşımız var, ilacımız var, tedbirlere devam.

VAKA ARTIŞI 40 KATINA ÇIKTI

19.07.2022

*Vaka sayısının artışı Őu an günlük 40 katına kadar çıkmış durumda. Hastane yükü ise Őu an 3 kat kadar arttı. O anlamda ciddi bir hastane yükümüzün olmadıŐını çok rahat söyleyebiliriz.

*Yoğun bakımlarda da bu artıŐların belirgin ve ciddi olmadıŐını görüyoruz. Artışın aynı oranda olmadıŐını rahatlıkla söyleyebiliriz.

HATIRLATMA DOZU UYARISI

*AŐı olmak isteyen vatandaŐlarımızın Turkovac aŐısını olmayı nemsemelerini isterim. Yerli aşımız oldukça etkili. Sonuçlarından memnunuz.

*Turkovac tercihinde ve önerisinde hassasiyet gösterelim. Bir de yine riskli, 50 yaŐ üstü, kronik hastalıŐı, ek hastalıŐı olan kiŐilerin de kalabalık ortamlarda maskelerini her zaman olduğu gibi takmalarını ısrarla öneriyoruz.

Tırtılla mücadele ederken arılar yok edilmesin

Ali Ekber YILDIRIM

19 Temmuz 2022 Salı

Ayçiçeği tarlaları tırtıl istilasına uğradı. Trakya'da başlayan istila Marmara Bölgesi'ne doğru yayılıyor. Çiftçiler, Tarım ve Orman Bakanlığı, kaymakamlıklar ve yerel yönetimler tırtılla mücadelenin tek yolunun zirai mücadele olduğunu belirterek ilaçlamaya başladılar.

Çiçeklenme dönemindeki ayçiçeğinde arılar var. İlaçlama yapılırken arıların ölmesi en büyük tehlike olarak görülüyor. Arıların ve yararlı böceklerin ölmesi ekolojik dengeyi bozacağı ve daha büyük zararlara yol açacağı endişesi yaşanıyor, bu nedenle ilaçlamanın zamanlaması çok önemli. Arıların olmadığı saatlerde ilaçlama yapılmalı.

Çiftçi zaman kaybetmeden ayçiçeğini kurtarmaya çalışıyor. Bu nedenle ilaçlamayı bir an önce yapmak istiyor. Arıcılar ise ilaçlamanın belli saatlerde yapılması gerektiğine dikkat çekiyor. Ayrıca ayçiçeğinin boyu çok uzadığı için traktörle veya yerden ilaçlamak da çok zor. İlaçlama yapılan yerlerde ürünün yüzde 10'u ezildiği için kaybediliyor. Havadan ilaçlama zirai dronlarla (insansız hava aracı) yapılıyor. Fakat, yeterli sayıda dron yok. Ayrıca talep yüksek olunca dron fiyatları çok yükseldi. Dönümü 25 liraya ilaçlanırken talep artınca 50 liraya çıktı. Üretici çaresiz. Dron firmaları zararlıyla mücadele için çok yoğun çalıştıklarını, arılara zarar vermemek için ağırlıklı olarak gece çalıştıklarını ifade ediyor. Ancak, gündüz de ilaçlama yapanların olduğu bunun önlenmesi gerektiği dile getiriliyor.

Tırtıl istilası Trakya'dan Marmara'ya yayılıyor

Çayır tırtılı Trakya'da ayçiçeği tarlalarını istila etti. Buradan da Marmara Bölgesi'ne doğru yayılıyor. Bazı alanlarda mısır, karpuz, biber gibi diğer ürünlerde de görülüyor. Ancak şu anda en büyük zarar ayçiçeğinde, çiftçi ayçiçeği üretiminde rekor üretim beklerken geçen hafta Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, Çanakkale, İstanbul'da görülen çayır tırtılı Bursa Yenişehir tarafında da görülmeye başlandı. Çiftçiler tırtıl istilasının Trakya'dan Marmara'ya doğru yayıldığını ifade ediyor.

Ayçiçeğinin kökünden başlayarak yapraklara kadar ürünün yeşil bölümlerini tamamen yok eden çayır tırtılı verimde büyük kayıplara neden oluyor. Daha önce 2012 yılında ayçiçeğinde çayır tırtılı görülmüştü. Üreticiler o dönemde tırtılın bu yılki kadar etkili olmadığını söylüyor.

Bakanlık 7 ilde drone kullanımına izin verdi

Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü 13 Temmuz 2022'de Düzce, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ Valiliği'ne "Ayçiçeğinde Çayır Tırtılı (Loxostege Sticticalis) Mücadelesi Hakkında" başlığı ile genelge göndererek çayır tırtılı ile mücadelede İnsansız Hava Araçlarının(İHA), zirai dron kullanılmasına izin verildiğini bildirdi.

Bakan adına Gıda ve Kontrol Genel Müdür Yardımcısı Dr. Yunus Bayram tarafından gönderilen genelgede şöyle deniliyor: "Son zamanlarda Trakya bölgesi ve civarında ayçiçeği ve mısır tarlalarında görülen çayır tırtılı (Loxostege sticticalis) zararlısına karşı, zirai mücadele teknik talimatlarında kullanılacak alet ve makineler bölümünde belirtilen "Hidrolik tarla pülverizatörü, sırt pülverizatörü veya sırt atomizörünün" yanında İHA Sistemlerinin de, "İnsansız Hava Aracı Sistemlerinin Zirai Mücadele Kapsamında Bitki Koruma Ürünü Uygulamalarında Kullanılmasına İlişkin Yönerge" hükümleri doğrultusunda kullandırılmasına, Genel Müdürlük Makamının 13.07.2022 tarih ve 6292361 sayılı olurları ile izin verilmiştir.

Bilgilerinizi, Ayçiçeğinde Çayır Tırtılı (Loxostege sticticalis) zararlısına karşı ilinizde yapılacak olan BKÜ uygulamalarında söz konusu Yönerge hükümleri doğrultusunda İHA sistemlerinin kullanılmasına izin verilmesi hususunda gereğini rica ederim."

Bakan Kirişçi:" Havadan, karadan mücadele ediyoruz"

Tarım ve Orman Bakanı Prof. Dr. Vahit Kirişçi sosyal medya hesaplarından yaptığı açıklamada: "Trakya'da ayçiçeği tarlalarına zarar veren çayır tırtılına karşı drone ile ilaçlama operasyonlarımız devam ediyor. Arazilerin büyük bir kısmında çalışmalar tamamlandı. Ekiplerimizin mücadelesi havadan ve karadan etkin bir şekilde sürdürülüyor." bilgisini verdi.

Açıklamada kullanılan görselde dronla mücadelenin gündüz saatlerinde yani arıların çiçeklerde olduğu zamanda yapılması dikkat çekiyor.

Bakan Kirişçi'nin açıklamasına çok farklı tepkiler geldi. Teşekkür eden de, bakanlığın kendilerine destek olmadığını belirtenler de var. İlaçlama ile arıların yok edildiğini, doğal, biyolojik yöntemlerle ilaçlama yapılması gerektiğini yazanlar var.

Uçakla ilaçlamanın yasak olmasına tepki gösterenler ise, dron ile ilaçlama yapılırken neden uçakla yapılmadığını soruyor. İkisinin de havadan ilaçlama yaptığını, birin insansız birin ise insan tarafından kullanıldığını belirten pilotlar, bakanlığın çifte standart uyguladığını iddia ediyor.

Özetle, Trakya Bölgesi'nde başlayan ve Marmara'ya doğru yayılan çayır tırtılı istilasını özellikle ayçiçeğinde büyük verim kayıplarına neden olacak. Çiftçinin rekor üretim beklediği bir yılda verimdeki kayıp, dışarıdan ithalatı zorunlu hale getirecek. Tarım ve Orman Bakanlığı yayınladığı genelge, drone desteği ile üreticiye destek olmaya çalışsa da üretici yanlış kaldığını düşünüyor. Aslında bu saatten sonra çözüm bulmak kolay değil. Tırtıllar ayçiçeğini yok ederken zamanla yarışılıyor. Tek çare olarak ilaçlama gösteriliyor. Ama ilaçlar arılar başta olmak üzere yararlı böceklerle, ürünlere zarar veriyor. Ayçiçeğini kurtaralım derken daha büyük zararlar da oluşabilir. Zamanında yapılan hataların faturası ödeniyor.

Tırtıl istilasının nedenleri ve çözüm önerileri

Uzmanlar bu yıl çayır tırtılı istilasının yaşanmasında çok farklı etkenlerin rol oynadığına dikkat çekiyor. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1- Ekim zamanı, toprağın sıcaklığı ve nemi dikkate alınmadan ekim yapıldı. Üretici, havaların iyi gitmesi nedeniyle tarlalarını erken sürerek yeterli sıcaklık olmadan ekim yaptı. Ekim sonrası yabancı ot mücadelesi için yapılan ilaçlamalar pek etkili olmadı ve ot çıkışı yüksek oldu.

2- Zirai ilaçlarda fiyatın çok yükselmesi nedeniyle yabancı ot mücadelesinde daha ucuz ama etkisi daha az olanlar kullanıldı. Bu nedenle tırtılların konaklayabileceği ot miktarı fazla oldu. Yabancı ot mücadelesi doğru yapılmadığında tırtıllara konaklayabilecekleri ortam sağlanmış oluyor. Tırtıllar önce otları sonra ayçiçeği, mısır ve benzeri ürünleri yemeye başlıyor.

3- Doğadaki dengenin bozulması, bu tırtılları yiyen kuşların, böceklerin neslinin tükenmesi

4- Çiftçilerin tarlalarında yapacağı denetim çok önemli. Tarlasını gözlemleyen çiftçiler erken evrede tırtıl oluşumunu görerek önlem alabilir. Tırtıl çok yaygınlaşınca önlem almak daha da zorlaşıyor.

5- Arıların ve diğer yararlı böceklerin ve ürünlerin zirai ilaçlardan zarar görmemesi için biyolojik mücadele öneriliyor. Ancak, şu anda yaşanan tırtıl istilasında biyolojik mücadele yöntemi için çok geç. Bunun çok önceden planlanması ve uygulanması gerekiyor. Birçok konuda olduğu gibi yine yumurta kapıya dayanınca önlem alınmaya çalışıldığı için biyolojik mücadelenin etkili olması bu dönemde mümkün görülüyor.

6- Çiftçi şu anda tamamen ayçiçeğine odaklanmış ve çözüm olarak da zirai ilaçlamayı görüyor. İlaçlama yapılmazsa ürününü kaybedeceğini bildiği için arıları, ekolojik dengeyi düşünmüyor. İlaç atarak tırtıldan kurtulmak ve hasat yapmak istiyor. Fakat bu kolay olmayacak. Ayrıca bu kadar yoğun kimyasal kullanımı ayçiçeği yağına ne oranda yansıyacak bunun da dikkate alınması gerekiyor.

19.07.2022

7- Kalıcı çözüm doğa ile dost, arıları, yararlı böcekleri, ürünleri koruyacak, zehir kullanımı yerine biyolojik mücadeleyi benimseyen bir politikanın uygulanması. Bugüne kadar tarım topraklarının, çevrenin kirlenmesi nedeniyle ekolojik denge büyük oranda bozuldu. Bundan sonra bu tür olaylar daha sık yaşanabilir. Bu yılı değil geleceği kurtarmak için herkesin sorumluluk alması ve buna uygun politikaların uygulanması gerekiyor.

KKM'ye kundaktaki bebe adına bile dört ayda 436 lira ödendi

Alaattin AKTAŞ

19 Temmuz 2022 Salı

✓ KKM için bütçeden ödenen tutardan 85 milyon vatandaşın her birine binen yük dört ay için 436 lira, vazgeçilen vergiyle birlikte toplam yük 555 lira...

✓ Bütçeden KKM'ye dört ayda 37.2 milyar lira gitti. Hazirandaki tutar 16.1 milyar lira ve haziran ayı bütçe açığının yarısı bu ödemedden kaynaklandı.

Kur korumalı mevduat... Dünyanın gıpta ettiği ekonomik buluş! Bir ülkenin ulusal parasının getirisini başka bir paraya endeksleyip arada fark oluştuğu bütçeden karşıladığı müthiş sistem...

Sonuç?

Adeta felaket!

Uygulamanın ilk dört ayında bütçeden çıkan para 37.2 milyar lira. -

- Martta 11 milyar 700 milyon,

- Nisanda 4 milyar 555 milyon,

- Mayısta 4 milyar 843 milyon,

- Haziranda 16 milyar 137 milyon lira...

Yani dört ay toplamında ödenen tutar 37 milyar 235 milyon 235 lira...

Kişi başına 436 milyar lira

TÜİK'e göre 2022'nin yıl ortası nüfusu 85 milyon 410 bin kişi.

Kur korumalı mevduat için ödeme yapılan mart, nisan, mayıs ve haziran aylarındaki nüfus tabii ki daha az. Ama bu kadar ince hesaba gerek yok; yıl ortası nüfus olan

19.07.2022

85.4 milyonu esas alınca bile dört aydaki 37.2 milyar liralık ödemeden kişi başına düşen yük 436 lira.

Buna tabii ki hiç geliri olmayan bebekler de dahil, çocuklar da, öğrenciler de, ev hanımları da, yaşlılar da...

Asgari ücretli de dört ayda 436 lira ödedi, emekli de...

Farkında olmadan cebinden 436 lira alınmış olanların çoğu kim bilir bu uygulamayı alkışlamıştır da.

Alkışlamıştır; **“Bak döviz nasıl düştü”** diyerek...

Ama alkışlayanlar tabii ki döviz birkaç ay içinde nasıl oldu da 8’lerden 18’lere çıktı diye sormamıştır.

Dış güçler mi, dediniz?

Ekonomide ne zaman bir sıkıntı yaşasak sorumlu hep dış güçler ya; dövizdeki bu artışı da aynı bu bilinmeyen dış güçlere bağlayanlar eminim çıkacaktır.

Peki... Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın 23 Eylül 2021 tarihindeki Para Politikası Kurulu toplantısında faizi düşürmesini dış güçler empoze etti diyen varsa şunu sorarım:

“Ne yani bizim Merkez Bankamız dış güçlerin emrinde mi?”

Dövizin yükselmesi faizin indirilmesinden dolayı değil diyen varsa onlara da şunu sorarım:

“Peki döviz niye yükseldi, hükümet buna karşı niye önlem alamadı, yoksa hükümet önlem almaya çalıştı da gücü mü yetmedi?”

Faizi eylülde düşürdük, piyasa homurdanmaya başladı. Ne yani olacakları göremediğimiz için mi indirime devam ettik; ekimde, kasımda ve aralıkta da faizi indirdik... Ya da faiz indirimi iyi ise niye yüzde 14’te durduk...

Faiz indirimi ekonomide çarkların dönmesi, özellikle finans kesiminde işlerin yürümesi için gerekliydi. İndirimlerin altında yatan da budur. (Dünya 28 Haziran 2022.)

Bu üç tarihe dikkat!

Son faiz indirimi 16 Aralık 2021 tarihinde yapıldı. Faiz dört aydır sürekli indiriliyor; kur, yanına fiyatları da almış tırmandıkça tırmanıyordu.

16 Aralık’taki faiz indirimi, bu politikanın devam edeceği algısının iyice yerleşmesine yol açtı. Herkes dövize koşuyordu.

19.07.2022

Bir dönüm noktası da 19 Aralık 2021 Pazar. Cumhurbaşkanı Erdoğan o gün yaptığı konuşmalarda üstüne basa basa faiz indiriminin devam edeceğini söyledi.

Vatandaş mesajı almıştı; faiz daha da inecek, yani döviz daha da artacaktı. En kısa zamanda döviz almak gerekiyordu.

Geldik 20 Aralık 2021 Pazartesi gününe... Vatandaş yükselmiş olup olmadığına bakmaksızın hangi kurdan bulursa döviz alıyordu. Dolar ilk kez 18 lirayı aştı. Talep duracak gibi değildi; döviz alamayan adeta hayıfl anıyor, bir sonraki gün daha pahalı alacağını düşünüyordu.

20 Aralık akşamı

Ama o da ne; doların 18 lirayı aştığı, vatandaşın döviz bulmak için adeta mücadele verdiği 20 Aralık'ta akşam şapkadan bir tavşan çıkarılıyordu:

“Kur korumalı mevduat...”

Vatandaş ister doğrudan TL hesabıyla, ister döviz hesabını dönüştürerek KKM hesabı açtırabilecek, böylece yıllık yüzde 17 faizi garantileyecek, kur yıllık bazda yüzde 17'den fazla artarsa aradaki farkı da Hazine'den alacaktı.

Daha uygulamanın esasları bilinmiyorken, nasıl oluyorsa vatandaş bir anda döviz satmaya başlıyor ve 20-21 Aralık gecesi döviz neredeyse üçte bir oranında geriliyordu. Dolar 11-12 liralara inmişti.

Müthiş buluş işe yaramıştı...

Tabii ki getirilen düzenlemeyi anlayıp dinlemeden vatandaşın döviz sattığı yoktu, satışı yapan Merkez Bankası ve kamu bankalarıydı.

İşte **"Döviz düştü"** halayları o günlerde çekildi.

O halayı çekenler, aslında ceplerine uzanan elden habersizdi. Dört ay boyunca her ay ortalama 109 lira ödeyeceklerdi.

Vazgeçilen vergiyi de katınca yük çok daha fazla

Başa dönelim... TL cinsinden açılan KKM hesaplarının bütçeye yükü mart, nisan, mayıs ve haziran aylarında 37.2 milyar lira. Bu tutara DTH'den dönüşle hesap açtıranlara Merkez Bankası tarafından yapılan ödeme dahil değil, o tutarı bilmiyoruz.

Ancak bilinen dolaylı bir yük daha var; vazgeçilen vergi. Tüzel kişilere DTH'den KKM'ye geçtikleri için kambiyo karı kaynaklı vergi muafiyeti tanındı. Bu şekilde vazgeçilen vergi de 10.2 milyar lira.

19.07.2022

Doğrudan ödenen 37.2 milyara, vazgeçilen vergi olan 10.2 milyarı da eklediğimizde bilinen dört aylık toplam yük 47.4 milyar liraya çıkıyor.

Bölelim 47.4 milyar lirayı 85.4 milyon vatandaşa; kişi başına yük 555 lirayı buluyor. Tabii ki aslında bu yük 85.4 milyon kişiye dağılmıyor; nüfusun bir kısmı zaten bu parayı alanlar, onların sayısını tam bilip düşerek bir hesap yapabilirsek, kişi başına yükün daha fazla olduğu ortaya çıkacak.

Fitch sadece not düşürmedi alarm zili çaldı

İsmet ÖZKUL

19 Temmuz 2022 Salı

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türkiye'nin kredi notunu 5 ay içinde ikinci kez düşürdü. Fitch Türkiye'nin kredi notunu şubat ayında BB- düzeyinden B+ düzeyine düşürmüştü. Şimdi de B+ düzeyinden B düzeyine düşürdü. Üstelik görünüm değerlendirmesini de olumsuz olarak tuttu. Yani Fitch Türkiye'nin kredi notunun daha da düşme ihtimalini yüksek görüyor. Türkiye'nin kredi notu, 2001 krizi düzeyine inmiş oldu.

Fitch'in B notu, "Borçlarını ödeyememe yani iflas riski ciddi düzeye çıkmış olmakla birlikte, sınırlı düzeyde bir güven marjı da var. Şimdilik finansal taahhütler yerine getiriliyor, ancak ekonomisindeki kötüye gidiş borç ödemelerini yerine getirmesini tehlikeye atıyor" anlamını taşıyor.

Fitch'in not skalasında B düzeyinin altında B- notu var. Bunun bir altında CCC notu var ki bunun anlamı iflas riski kapıya dayandı demek. Fitch'in not indirirken yaptığı değerlendirmeler, özellikle Türkiye'nin dış borç kredi risk priminin 900 puan gibi rekor bir düzeye çıktığı şu koşullarda kritik önem taşıyor. Fitch ekonominin bir enflasyon sarmalına girdiğini, geleceğinin öngörülemediğini, bunun hem enflasyon beklentilerini, hem de kur artışını yükselttiğini, kur artışının enflasyona geçiş hızının ve oranının arttığını vurguluyor. Fitch yıllık ortalama enflasyonun bu yıl yüzde 71.4, gelecek yıl yüzde 57, 2024'te ise yüzde 51.2 olacağını tahmin ediyor. Yani Fitch 2024 yılında bile enflasyonun yüzde 50-60'larda seyredeceğini öngörüyor. Fitch, hızla yükselen enflasyona, Ukrayna savaşının emtia fiyatlarına etkisine ve gelişmiş ülkelerin parasal sıkılaştırmaya gitmesine rağmen Merkez Bankası'nın siyasi kaygılarla politika faizini yüzde 14'te tutmasının ve hükümetin büyümeye odaklanan politikalarının, döviz talebini artmasına, kurların yükselmesine, döviz rezervlerinin erimesine, enflasyonun yükselmesine, yüksek cari açığın finansmanı için gerekli yabancı fon girişini caydırdığını belirtiyor. Fitch, uygulanan makro-ihtiyati önlemlerin de makro-ekonomik ve finansal riskleri azaltmadığı giderek daha müdahaleci ve öngörülemez hale geldiği tespitini yapıyor. Özellikle banka kredilerine şirketlerin döviz

varlığına bağlı sınırlama getirilmesine dikkat çeken Fitch, bu tür adımların, mevduat sahiplerinde güven kaybı sorunu yaratarak veya banka ve şirketleri dış kaynak bulmaktan caydırarak döviz rezervi üzerinde baskıyı artıracığını vurguluyor.

Swap hariç net rezervin haziran ayı itibarıyla eksi 64 milyar dolar olduğunu hesaplayan Fitch, 101 milyar dolar olan brüt rezervin de 2022 sonunda 94 milyar dolara, 2023'te 88 milyar dolara gerileyeceğini tahmin ediyor. Fitch bunun 2.7 aylık dış ödemeyi karşılayabileceğini ve kredi notu B olan ülkelerdeki medyan değer olan 3.8 ayın altında olduğunu belirtiyor. Banka mevduatlarının yüzde 71'inin dövize endeksli, banka kredilerinin yüzde 38'inin dövize dayalı olmasıyla ifadesini bulan yüksek dolarizasyon da finansal sistem için risk oluşturuyor. Fitch kur korumalı mevduat sisteminin bütçe için yük ve Hazine ve Merkez Bankası için kur riski yaratmasının yanı sıra, dönüşlerin azalması halinde kur artışına yol açma tehlikesi yarattığına dikkat çekiyor. Fitch, yıl sonunda dolar kurunun 20 TL'yi bulması halinde bunun bütçeye GSYH'nin yüzde 2.9'u kadar yük getireceğini vurguluyor.

Fitch, seçimler nedeniyle hükümetin büyümeyi destekleyici politikaları sürdüreceğ olmasını da ekonomik dengeler açısından riskli buluyor.

Fitch bu değerlendirmelerin ardından, kredi notunun daha da düşmesine yol açabilecek gelişmeleri şöyle sıralıyor:

- Mevcut ekonomi politikalarının makro-ekonomik ve finansal istikrar riskini azaltmakta başarısız olması yüzünden enflasyon-kur artışı sarmalı veya mevduat sahiplerinde güvenin zayıflaması gibi sonuçlara yol açması.

- Cari açığı artışı sürmesi veya kamu ve özel kesimin dış borçlanmasının azalmasına bağlı olarak ödemeler dengesi üzerindeki baskının artması.

- İç politika veya güvenlikte veya uluslararası ilişkilerde bozulmanın ekonomi ve dış finansmanı ciddi şekilde olumsuz etkilemesi.

Bunlar Türkiye'nin kredi notunda yeni bir indirimin daha Demokles'in kılıcı gibi tepemizde olduğunu gösteriyor. Yeni bir indirim, Türkiye'nin kredi notunun ciddi iflas riski sınırına dayanması anlamına geliyor.

Türkiye ekonomisine Euro şoku

Servet YILDIRIM

19 Temmuz 2022 Salı

Enfeksiyona açık bir ekonomimiz var. Yerküre üzerinde ne olsa hemen etkileniyoruz. Dünyanın uzak bir köşesinde bile bir rüzgar esse biz burada grip olmasak bile soğuk algınlığından yatağa düşebiliyoruz.

Enflasyon, işsizlik, cari açık ve döviz kuru derken şimdi bir de Euro şoku yaşamaya başladık. Euro'nun soluksuz değer kaybindan en fazla etkilenecek ekonomiler arasındayız. Geçmişteki örnekler Euro'nun değer kaybettiği ve doların değerlendirildiği dönemlerin bizim ekonomik performansımızın da kötü seyrettiği dönemler olduğunu gösteriyor. Euro/dolar grafiği ile Türkiye'nin ekonomik performansını gösteren grafikleri üst üste koyun, görürsünüz korelasyonu. Ağırlıklı olarak Euro ile kazanan ve dolar ile harcayan bir ekonomimiz var. Defalarca yazıldı. Denildi ki; Euro bizim için önemli para.

Çünkü **1)** Türkiye'nin en büyük dış ticaret ortağı 1995 yılından bu yana gümrük birliği içinde olduğu Avrupa Birliği'dir. **2)** Yurtdışında çalışan Türk vatandaşlarına ait döviz tevdiat hesapları büyük ölçüde Euro cinsinden tutuluyor. **3)** Dış borçlarımızın ağırlığı dolar cinsinden yapılan borçlanmalardan oluşuyor. Dolar güçlendiğinde merkezi yönetim bütçesinde TL olarak gösterilen borç faiz ödemeleri de artıyor. **4)** Türkiye'nin çektiği doğrudan yabancı yatırımların yarısından fazlası Avrupa kaynaklı. **5)** Turizm sektöründe fiyatlamalar daha çok Euro cinsinden yapılıyor. Çünkü Türkiye'yi ziyaret eden turistler içinde Avrupa vatandaşı olanlar çoğunlukta bulunuyor.

Bu yazı yazıldığı sırada 1 dolar 1 Euro'ya eşitlenmişti. Bundan sonra ne olur? Mayıs ayındaki "Türkiye ekonomisinin çıkarı güçlü Euro'dadır" başlıklı yazıda "Bundan sonra daha fazla düşüş için yeni gelişmeler olması lazım. Mesela Ukrayna krizi daha da kızışmalı, Rusya yaptırımları artmalı ya da bambaşka şoklar olmalı. Ya da Fed beklenenden daha yüksek faiz artırımlarına gitmeli, Avrupa Merkez Bankası (AMB) ise hiç bir adım atmamalı" demiştik.

Denilenlerin hepsi oldu. Yani Euro'da daha fazla düşüşün şartları gerçekleşti. Ukrayna krizi derinleşti. Rusya gazı kesmekle tehdit etti; hatta Kuzey Akım'dan geçici

19.07.2022

olarak kesti bile. Fed beklenenden daha yüksek faiz artırımları yaptı. Avrupa Merkez Bankası ise henüz bir adım atmadı. Dolayısıyla iki para arasındaki faiz farklılığı dolar lehine seyretti; zaten zayıf olan Euro daha fazla değer kaybetti. Bundan sonra ne olacağını ve 1 Dolar=1 Euro'nun kalıcı olup olmayacağını yine bu gelişmeler, özellikle Fed ve AMB'nin faiz artırım hızları, yani faiz farklılığı belirleyecektir.

Umalım da Euro'daki bu zayıflama kalıcı olmasın. Bizim hatamız Euro şoku gibi kontrolümüzde olmayan dış şoklara karşı hazırlıklı olmamak; ekonomik kaderimizi yabancıların insafına bırakmak. Yani bünyeyi enfeksiyonlara açık tutmak. İngiltere Merkez Bankası'nın eski başkanlarından Mark Carney'in dediği gibi eğer cari açığınız varsa "başkalarının nezaketine güvenmek bir seçenek değil."

TL ile ticaret eriyor

H. Bader ARSLAN

19 Temmuz 2022 Salı

Bundan 10 yıl kadar önce dış ticarete en çok gündeme gelen konulardan biri TL ile ticaretti. Dışa açılan yerli şirketler ve Türkiye’de yatırım yapan yabancı firmalar, TL ile dış ticareti sürekli olarak yukarı taşıyordu. Zira bunu mümkün kılan, olmazsa olmaz iki faktör vardı: Komşularla iyi giden ilişkiler ve istikrarlı bir ulusal para.

Şu sıralarda TL ile ticarete güzel günlerin oldukça uzağındayız. Hem ihracatta hem ithalatta TL’nin payı 10 yıl önceki seviyelerine indi. Ama gelin en başından başlayalım...

Kimler, neden TL ile ticaret yapıyor?

TL ile ticarete ilk sıralarda gelen ülkeler genellikle komşular ve yakın coğrafyadaki ülkeler. TL istikrar kazandıkça ve komşu ülkeler ile dış ticaret hacmi artmaya başladıkça, ticaretimizde zamanla TL’nin payı yükselmeye başlamıştı.

Bunun yanında Türk şirketlerinin yatırım yaptıkları ülkelerle ticaretimizde TL daha sık kullanılıyor. Türkiye’deki şirket kimi zaman kendine ait olan ve başka bir ülkede kurulmuş şirketle, kimi zaman ise o ülkedeki diğer Türk sermayeli şirketlerle ticaretini TL ile yapabiliyor.

TL’yi kullanan başka bir grup ise Türkiye’deki yabancı sermayeli şirketler. Örneğin; Türkiye’de kurulu Alman sermayeli bir şirket Almanya’ya TL ile ihracat ve Almanya’dan TL ile ithalat yapabiliyor.

Neden önemli?

Bir ülkenin dış ticaretinde en önemli konulardan biri ticareti kendi para birimiyle yapabilmesidir. Bu Güney Kore için de böyle, Almanya için de, Türkiye için de... İhracatı ve ithalatı kendi para birimini kullanarak yapmak firmalar için hem kur riskini hem de işlem maliyetlerini aşağı çeker.

Sağladığı itibar bir yana, ülkeler için de kendi para birimlerini kullanarak işlem yapmanın çok sayıda avantajı vardır. Çok dile getirilmese de, ulusal para ile ticaretin faydalarının başında cari açığın finansmanı için yarattığı kolaylık vardır. Basit bir

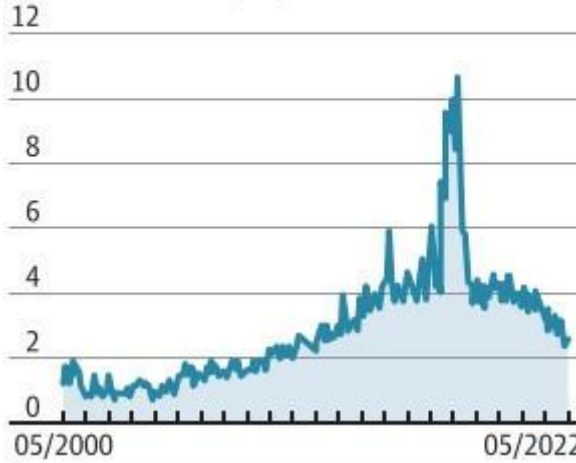

örnek ne demek istediğimi daha kolay anlatabilir. Örneğimizdeki ülke Türkiye olsun. Diyelim ki; Türkiye bu yıl ihracatının 6 milyar dolarlık kısmını, ithalatının ise 12 milyar dolarlık kısmını TL ile yapsın. Yıl genelinde cari açık ise 30 milyar dolar olsun. Bu durumda cari açığın 6 milyar dolarlık kısmı TL bazlı dış ticaret açığından geldiğinden, dış finansman gereken kısım 24 milyar dolar olacaktır.

TL ile ithalatın toplam ithalattaki payı (%)

TL ile ihracatın toplam ihracattaki payı (%)

Dış ticaretimizde TL'nin payı (%)

İhracat ve ithalatta TL'nin payı düşüyor

2000'li yılların başında ihracatın sadece yüzde 1'i TL ile yapılırken, bu oran 2009'da yüzde 2'nin, 2012'de yüzde 3'ün, 2014'te yüzde 4'ün üzerine çıktı. 2017 rekor yılıydı. 164,5 milyar dolara çıkan ihracatın 13,2 milyar doları yani yüzde 8'i TL kullanarak yapıldı. O yıl kimi aylarda oran yüzde 10'a ulaştı. 2018'de oran aniden geriledi. Toplam ihracat artmasına rağmen, TL'nin payı yüzde 4' indi. 2019 ve 2020'de yüzde 4 civarında seyreden TL kullanım oranı 2021 ve sonrasında daha da düştü ve yüzde

3'ün altına indi. Geçtiğimiz Nisan ayında ise yüzde 2,4 ile 2011'den sonraki en düşük düzeyine geriledi.

Benzer bir döngü ithalat tarafında da görülüyor. 2000'li yılların başında ithalatta TL kullanımı yok denecek kadar azdı. 2007'de TL'nin payı yüzde 1'in, 2008'de yüzde 2'nin, 2010'da yüzde 3'ün üzerine çıktı. 2016 ve 2017'de yüzde 7 civarına kadar yükseldikten sonra 2018-2019 döneminde yüzde 5'e geriledi. 2020'de yeniden yükselse de 2021 sonunda hızla düşmeye başladı. Geçtiğimiz Aralık ve Ocak aylarında ithalatta TL'nin kullanımı yüzde 3,2'ye, son 10 yılın en düzeyine indi. Son açıklanan Mayıs ayı verisinde ise oran yüzde 4,1 oldu.

Dış ticaretin geneline baktığımızda ise durum şu:

2005'ten sonra istikrarlı bir şekilde yükselen TL'nin toplam dış ticaretimizdeki payı, 2017'de yıl genelinde yüzde 7,4'e ulaştı. Hatta aylık bazda, Nisan 2017'de yüzde 8,8 ile rekor düzeye ulaşıldı. Ardından hızlı bir gerileme başladı. 2019-2020'de yüzde 4,5 aralığında yatay bir dönemden sonra 2021 sonunda oran yüzde 3'e düştü. Son olarak Mayıs 2022'de aldığı değer yüzde 3,5'ti.

Gerilemenin nedeni ne?

Hangisinin ne ölçüde etkili olduğunu bilemesek de, TL ile ticaretin toplam dış ticaretteki payının gerilemesinin iki olası nedeni var.

Birincisi, TL'nin öngörülebilirliğini azalması; Para birimi ne kadar istikrarlı ve öngörülebilir ise ticarete kullanım imkanı o denli yükselir. TL de öyle bir paraydı. Ancak son yıllarda bu özelliğini kaybetti. İçeride yabancı para ve ona endeksli (KKM) mevduatın payı TL mevduatın üzerinde iken, diğer ülkelerde yaşayanların TL'yi tercih etmesini beklememek gerekir.

İkincisi, komşularımızla ilişkilerin gerginleşmesi ya da bu ülkelerin siyasi/ekonomik durumlarının istikrarsızlaşması. Suriye ve Mısır ile ilişkilerimiz, İran'a yönelik yaptırımlar nedeniyle ticaretin zayıf seyretmesi, Rusya-Ukrayna savaşı TL ile ticareti baskılayan sebepler arasında.

TL ile ticaretin artması için TL'nin yeniden istikrar ve itibar kazanması gerekiyor. Bu, maalesef artık "kısa sürede olacak" bir şey değil. Başlangıç olarak para politikasının doğru patikaya dönmesi ve dezenflasyon sürecine girilmesine ihtiyaç var.

Muhalefet çoklu adaya nasıl bakıyor

İsterseniz başlıktaki sorunun cevabını vererek başlayalım yazıya.

Muhalefetin bir kısmı çoklu adayı bir alternatif olarak görüyor. Bir kısmı ise Kılıçdaroğlu'nu vazgeçirmek için bir silah olarak kullanıyor. Ama CHP kanadı çoklu adaya sıcak bakmıyor. Hatta, "Çoklu aday intihar olur" denildiğini duydum. "Çoklu adayla gidilirse Erdoğan ilk turda kazanır" şeklindeki değerlendirmeleri işittim. Ama 6'lı masada herkes aynı görüşte değil.

Erdoğan'ın cumhurbaşkanı adaylığının başından beri belli olması nedeniyle bir sorun yaşanmıyor. Seçimlere de AK Parti ve MHP ayrı ayrı girecek. Orada da bir sorun yok.

İktidarın sorunu ise milletin geçim sıkıntısının seçimlere olumsuz etkisi.

KÜÇÜK PARTİLERİN ÖNCELİĞİ

Muhalefetin sorunu ise farklı.

Muhalefetin önünde iki ciddi kriz alanı bulunuyor. Biri cumhurbaşkanı adaylığı, diğeri ise ittifaklar.

CHP ve İYİ Parti cumhurbaşkanı adaylığını; Saadet, Demokrat Parti, DEVA ve Gelecek ise milletvekili seçimini önemsiyor.

Kılıçdaroğlu ve Akşener şimdiye kadar 6'lı masayı bir arada tutma başarısını gösterdiler. Ama zaten küçük partilerin gideceği bir yerleri yoktu. Ayrıca Meclis'e girebilmek için onların CHP ve İYİ Parti'ye ihtiyaçları var. Özellikle yeni Seçim Yasası bunu zorunlu kıldı.

OCAK-ŞUBAT DÖNEMİ

6'lı masanın sınavı 2023 yılı ocak ayında başlayacak.

Neden ocak ayı?

Yüksek Seçim Kurulu'nun ocak ya da en geç şubat ayında seçim takvimini açıklaması ile birlikte 6'lı masa cumhurbaşkanı adayını ve ittifakın kaderini belirlemek üzere toplanacak.

Tam anlamıyla siyasetin mayınlı arazisine girecekler.

1- Kılıçdaroğlu ortak cumhurbaşkanı adayı olmak için bastırıyor. Ortak adaylık sorulduğunda "Onur duyarım" diyor.

2- Kılıçdaroğlu şimdiye kadarki süreci maçta oyuncu eksiltmek için kullandı. Mansur Yavaş ve Ekrem İmamoğlu'nu oyundan kesmeye çalıştı. Önemli ölçüde de başarılı oldu.

3- Ekrem İmamoğlu, yaptığı yanlışlarla kendi şansını zayıflattı ama hâlâ iddiasını sürdürüyor.

4- İmamoğlu'nun şansınının zayıflaması ve Mansur Yavaş'ın yeterince cesur olmaması nedeniyle Meral Akşener alternatifi doğdu.

5- "Ben başbakanlığa talibim" diyerek kendisini yıpratmamayı başaran Akşener'in cumhurbaşkanı adaylığı ihtimali güçleniyor.

6- Kılıçdaroğlu ile seçimin kazanılamayacağını savunanlar milliyetçi, muhafazakâr, Türk, kadın ve Sünni nitelikleri nedeniyle Akşener'i Türkiye'nin dokusuna daha uygun görüyorlar.

7- Kılıçdaroğlu çekilmediği sürece çoklu aday seçeneği güç kazanmaya başladı.

HDP'DEN DESTEK

8- 6'lı masanın cumhurbaşkanlığı seçimini kazanabilmek için HDP'nin desteğine ihtiyacı var.

9- HDP Eş Genel Başkanları Mithat Sancar ile Pervin Buldan, ortak cumhurbaşkanı adayı konusunda 6'lı masaya açık çek verdiler. Buna rağmen HDP ile konuşulmazsa onlar da ilk tura kendi adaylarıyla girecekler.

KILIÇDAROĞLU KARARLI

10- Çoklu aday seçeneği CHP'de kaygıya neden oldu. Kılıçdaroğlu ortak adaylık için gemileri yaktı.

DEMİRTAŞ'TAN CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞI ÇIKIŞI

SELAHATTİN Demirtaş, Türkiye açılımını önerince, yanlış adres verdiği söylemiştik.

19.07.2022

Türkiye'nin Türkiye ile sorunu yok. Türkiye ile sorunu olan PKK terörü örgütü demiştik.

Demirtaş'ın Türkiyelileşme için öncelikle PKK'ya silah bırakma çağrısı yapması gerektiğini söylemiştik.

Demirtaş, T24'ten Murat Sabuncu ile söyleşisinde "PKK'nın Türkiye'ye karşı silahları tümünden susturmasını, bırakmasını isterim" diyor. Ne güzel değil mi? Tam alkışlanacak sözler. Zaten Demirtaş da manşet vermek için bu sözleri söylüyor. Niye söylüyor? Ona geleceğim. Ama PKK'nın Türkiye'ye karşı silahlarını susturmasını istediğini söyledikten sonra "Ancak" diyor. Zaten gerçek fikirler de "Ancak" ve "Ama" dedikten sonra ifade ediliyor.

ENGEL VARMIŞ

"Ancak ve ne yazık ki ortada iki temel engel var. Bunları herkesin bilmesi lazım"

Peki neymiş bu iki temel engel?

1- Hükümet, askeri operasyon dışında hiçbir seçeneği devreye koymuyor. Tartışmıyor, silahta ısrar ediyor. Oysa biz PKK'nın ikna edilmesi gerektiğini savunuyoruz.

2- İkinci engel ise İmralı tecrididir. Çünkü PKK'yı ikna edecek tek kişi Öcalan'dır.

TARİHE SAYGISIZLIK

Özal'dan bu yana demokratik çözüm süreçlerini devreye sokan devlet, çözümü sabote edip silahlı mücadeleyi sürdüren ise PKK oldu. Erdoğan, "Baldıran zehri içme" pahasına iki kez çözüm süreci başlattı. Çözüm sürecinde Öcalan'la görüşen kişilerden biri de Selahattin Demirtaş'tı. Ne oldu? HDP, yüzde 13 oy oranı ve 80 milletvekili ile Meclis'e girdiği 7 Haziran seçimlerinden sonra PKK çözüm sürecinin bittiğini, savaş sürecinin başladığını ilan etti.

O ZAMAN SUSTU

Demirtaş o sırada HDP'nin eş genel başkanıydı. O gün Kandil'e savaş nereden çıktı diye karşı çıkmadı, bugün de bize masal anlatıyor. Devlet askeri operasyonlar dışında bir seçenek bırakmıyormuş da PKK'nın ikna edilmesi gerekiyormuş da bunu yapacak tek kişi Öcalan'mış da... Öcalan, Nevruz'da çağrı yaptı. Niye silahı bırakmadınız? Öcalan'ı diri diri İmralı'ya gömen Kandil oldu.

DEMİRTAŞ'IN TEHLİKELİ OYUNU

DEMİRTAŞ, PKK'nın silah bırakmasından şimdi niye söz ediyor, ona geleceğim. Ama tehlikeli bir oyun oynuyor. Bu da onun samimi olmadığını gösteriyor.

Demirtaş ne diyor?

“Devlet de PKK da sorunu artık şiddet zemininin dışına çıkarmak zorundadır.”

DEVLETLE PKK'YI EŞİTLEMELİK

Bu ne demek?

PKK ile devleti eşitlemek demek. Türkiye Cumhuriyeti devleti, PKK terör örgütüyle eşit mi? Biri adı üstünde devlet. Diğeri adı üstünde terör örgütü.

PKK'nın kanlı bir eylemi olduğunda HDP'liler tüm terör eylemlerini kınıyoruz diye açıklama yaparlar ya, tüm taraflar silah bırakmalı derler ya. O PKK ile devleti eşitlemek demektir. PKK'ya selam çakmak anlamına gelir. Kandil'e sadece PKK'ya silah bırak demiyoruz, devleti de silah bırakmaya çağırıyoruz mesajını vermektir. Demirtaş, burada bildiğimiz kurnazlığını yapıyor. PKK ile devleti eşitliyor. Sonra da Türk soluna, 'Bakın, ben PKK silah bırakmalı dedim' diye selam çakıyor.

Peki niye şimdi yapıyor? Amacı ne?

Murat Sabuncu cumhurbaşkanı adayı olup olmayacağını soruyor. Çünkü Demirtaş'ın PKK terör örgütünün propagandasını yapmaktan dolayı kesinleşmiş 4 yıl 8 ay hapis cezası var.

Demirtaş, “Ben aday olmaya yukarıda belirttiğim çerçevede hazırım” diyor.

Amacı o. PKK'yı silah bırakma çağrısını yapmasının maksadı da o. HDP'ye ve 6'lı masaya ben cumhurbaşkanı adayım mesajını veriyor.

İbrahim Kahveci

AK Parti'yi BAZ etkisi kurtarır mı?

Cumhurbaşkanı Erdoğan "3-5 aya meyvelerini toplarız" dediği yeni ekonomi programında aradan 10 ay geçmesine rağmen beklenen meyve hasadı gerçekleşmedi.

Gerçi bazı bakanlar hâlâ "uçuyoruz" havasında ama durum pek öyle değil.

Çiftçi bu yıl ekimini sağlıklı gerçekleştiremedi. En sıkıntılı konu ise tarlaya atılamayan gübre... Çünkü çok pahalı ve destek yetersiz.

Gübresiz hasat elbette daha düşük verime yol açıyor. Mazot vs maliyetlerle çiftçilik yapmak epey zorlaştı.

Geçen yıl market-raf fiyatlarını bu yıl tarla fiyatı geçti.

Şöyle izah edeyim: Geçen yıl haziran ayında tarla fiyatı 0,90 lira olan karpuz raflarda 1,50 liraya satılıyordu. Karpuzun bu yıl haziran ayı tarla fiyatı 2,92 liraya yükseldi. Artış 3,2 kat...

Benzer gelişme bir çok tarım ürününde yaşanıyor. Özellikle ihracatı olan domates gibi ürünlerde de fiyatlar bu şekilde. Geçen yıl tarla fiyatı 1,93 lira olan domates raflarda 4,43 liraya satılıyordu. Şimdilerde domatesin tarla fiyatı 5,63 lira...

Kısaca şunu şimdiden söyleyebiliriz: **Bu yıl ve gelecek yıl hasat dönemine kadar gıda fiyatları feci can yakacak.**

***

Şimdi gelelim baz etkisi nedir, ona bakalım.

Yeni ekonomi modeli dedikleri şey ile Aralık 2021'de enflasyon adeta uçuşa geçti. Sadece aralık ayı aylık enflasyonu %13,58 geldi. Peşine Ocak 2022'de de enflasyon %11,10 geldi. İki aylık toplam enflasyon ise %26,2 gibi muazzam bir seviyeye çıktı.

19.07.2022

Hatta şöyle söyleyelim: Şubat 2022'de %4,81 ve Mart 2022'de de %5,46 aylık enflasyon verileri geldi. Böylece **Aralık 2021-Mart 2022 arasında sadece 4 aylık toplam fiyat artışı %39,5'e ulaştı.**

Hem Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın hem de Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin bütün beklentisi işte burada yatıyor.

Geçen yıl yaşanan yüksek fiyat artışından daha düşük oranlı bir fiyat artışı yaşanmasına bel bağlanmış durumda.

Bakın fiyat düşüşü demiyorum; sadece daha düşük oranlı fiyat artışına bel bağlanmıştır.

Mesela geçen yıl kasım ayında 100 lira olan ürün Mart 2022'de 140 liraya çıkarak %40 zamlanmıştır. Ama önümüzdeki aynı dönemde zam tutarı yine 40 lira olsa bile artık artış oranı %40 yerine %28,5'e gerileyecektir. İşte buna baz etkisi deniliyor.

Ve AK Parti'nin bel bağladığı hikayede budur.

***

Aslında bu örneği daha önceden de yazmıştım ama bugün bir başka noktaya değinmek istiyorum.

Ekonomik durum ortada... Durumun ne olduğunu herkes biliyor. Bakın 55 milyar dolar gelecek söylentisi bile piyasada hiç etkili olmadı.

Önümüzdeki dönemde ABD ve Avrupa faiz artırımlarına devam edecek. Hem döviz değerlenecek hem de dış satımımız azalacak. Dolar/Euro paritesi bile bize 10-15 milyar dolara mal oluyor.

Şartlar epeyce aleyhimize...

AK Parti'nin hayal ettiği baz etkisi beklenen seviyede gerçekleşmeyebilir. Hatta hiç gerçekleşmeyebilir de...

Bu kış mevcut durumda çok zor geçecek. Risk primimiz 900'leri aşıyor ve bizler dolara dahi yüzde 12-13 faiz vermek durumundayız.

***

Türkiye 80 sonrasının ikinci büyük enflasyon şokunu yaşıyor. Ama bu kez yüksek enflasyona yüksek işsizlik de eşlik ediyor.

Çifte sıkıntı var.

19.07.2022

Bu şartlarda yılbaşında asgari ücrete ve emeklilere yapılacak büyük zam beklenen etkiyi göstermeyebilir. Hatta göstermeyecektir de... Bakın bu yılın başına ve yılın ortasında asgari ücrete toplamda yüzde 95 zam yapılmasına rağmen daha açıklık sınırını ve gıda enflasyonu farkını kapatamadık.

O zaman ne yapılması gerekiyor?

Yılbaşında ücretlere yapılacak büyük zam etkisini kaybetmeden seçime gitmek en erken çare gibi durmaktadır.

Evet, fiyatlar yüksek olacaktır ama baz etkisi de çalıştırılarak "bakın bu işi yine biz çözüyoruz" deme fırsatı verecektir.

Topluma gerçekleri satmak zor olabilir ama **AK Parti hayal satmada gayet başarılı** bir geçmişe sahiptir.

2018 seçimlerinde yetki isteyip doları-faizi halledeceğini vaat eden Erdoğan'a kim hesap soruyor ki? O zaman baz etkisi geçmeden seçim en makul görülmektedir.

Seçim sonrası mı? O zaten mevcudun devamı halinde tufan... Bunu hepimiz biliyoruz. Önemli olan dereyi geçmek değil mi? (Konuya devam edeceğiz...Belki de seçim tarihini buluruz)

19 Temmuz 2022, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Dünya yaşanır bir gezegen olmaktan çıkıyor

Dünya adını verdiğimiz gezegen giderek üzerinde yaşanması zor bir hâl alıyor. Eskiden yağmur yağar bereket getirirdi, şimdi sel getiriyor. Eskiden yaz gelince havalar sıcak, kış olunca soğuk olurdu. Şimdi yazın sicağı da, kışın soğuğu da öldürücü hâle gelmeye başladı. Avrupa'da aşırı sıcaklardan 1000'i aşkın kişi hayatını kaybetti. Orman yangınları ise önlenemiyor.

HER YERDE SİYASİ KURAKLIK

İklim değişikliği, dünyayı sürekli vurmaya başladı. Yetmezmiş gibi **Amerika'nın kışkırtmasıyla** çıkan Rusya-Ukrayna Savaşı, dünya ekonomilerini güvenilmez hâle getirdi. Mesela Sri Lanka bu yüzden ekonomik olarak bir cehennemde yaşıyor. Asya'da olduğu gibi Avrupa'da da hükümetler dayanmıyor. İngiltere'de, İtalya'da ve Pakistan'da hükümetler istifaya zorlanıyor.

ABD'nin çeşitli bahaneler uydurup işgal ettiği Afganistan, Irak, Libya, Suriye gibi ülkelerde hayat yaşanmaz durumda. Bütün bunların üstüne Amerika'nın müdahaleleri yüzünden Libya'da, Mısır'da rejimler devrildi. Türkiye'deki Amerikan darbelerini son olarak 15 Temmuz'daki iç savaş çıkarma ve bölme çabası izledi.

PANDEMİ YİNE GÜNDEMDE

Bu arada dünyanın başına "**pandemi**" diye bir bela sarıldı. Pandemi önlemlerinin dünyayı krize soktuğu yetmezmiş gibi "**hastalık yayılıyor**" haberleri yine gündeme oturdu. Bütün dünya, küresel itaatın sembolü haline gelen "**maske**" zorunluluğunu yeniden konuşmaya başladı. Ekonomik krizlerin, enerji krizlerinin, tedarik krizlerinin baş sorumlusu olan pandemi dayatması yeniden ısıtılıyor. İşin ilginç yanı, yaşadıklarımızdan en ufak bir ders çıkarmıyoruz.

3. DÜNYA SAVAŞI KORKUSU

Tabii "**dolar belası**" tüm ekonomileri titretmeye devam ediyor. Karşılıksız basılan trilyonlarca doların, artık Amerika'ya da dünyaya da bir faydası yok. Bu arada ayakta kalmaya çalışan Rusya ve Çin sürekli tahriklerin hedefinde. Ukrayna krizinden ders alınmazsa her an üçüncü dünya savaşı çıkabilir. Bu gidiş iyiye gidiş değil. Başta da söylediğim gibi, dünya yaşanması zor bir gezegen haline geldi.

AÇLIK VE KITLIK TEHLİKESİ

Pandemiden sonra ortaya çıkan "**tedarik krizi**"nin elbette korkunç sonuçları da oluyor. Önceden bu korku fakir Afrika ülkelerinde hissedilirdi. Şimdi gelişmiş ülkelerde insanlar temel ihtiyaç maddelerine ulaşma konusunda sorun yaşıyor. Nüfusun belirli bölümleri açlıkla boğuşuyor. Şu anda dünyada en az 60 milyon çocuğun aç olduğu biliniyor. Ayrıca ülkelerini terk etmek zorunda kalan göçmenlerin sayısı da 100 milyonları buldu.

TÜRKİYE DAHA İYİ DURUMDA

Biz Türkiye olarak kendimizi korumaya çalışıyoruz. Diğer ülkelere bakıldığında daha şanslı durumdayız. Vatandaşın alım gücünde bir düşüş var ama tedarik konusunda neredeyse hiç sorun yaşamadık. Enerji kaynakları konusunda **Karadeniz'den müjdeli haberler** aldık. Önümüzdeki süreçte **başka müjdeli haberlerin gelmesini bekliyoruz**. Ancak döviz kurlarındaki hareketliliğin, enerji fiyatlarındaki artışın ve dünyadaki krizin yansımalarını önlemek çok kolay değil. Hayat pahalılığı ve geçim sıkıntısı milyarlarca dolar hariç herkesin derdi oldu ve bir müddet olmaya da devam edecek. Allah tüm insanlığın yardımcısı olsun.